

א. תכנית ההכשרה

תכנית ההכשרה תכלול את המרכיבים הבאים:

- (1) מטרות ההכשרה ויעדיה;
- (2) מבנה הקורס;
- (3) נושאי ההכשרה;
- (4) שיטות הדרכה;
- (5) המטלות שיוטלו על החניכים.

מוסד הלימוד יתאר בפירוט את תכניות ההכשרה הנהוגות אצלו. כדי לסייע למוסד הלימוד במשימה זו אותרו היעדים הבסיסיים שעל תכנית ההכשרה להשיג (ראה פירוט להלן).

הנחת יסוד היא, כי ישנן דרכים וגישות שונות לבניית תכנית הכשרה נאותה. מומלץ כי מוסד הלימוד יציג מערכי שיעור ברורים. מעררי השיעור יכללו: (1) תיאור היעד; (2) הפרקים הרלוונטיים בתכנית ההכשרה העוסקים בהשגת יעד זה; (3) חומרי ההדרכה המשמשים להשגת היעד; (4) שיטות ההדרכה המשמשות להשגת היעד.

ב. יעדי ההכשרה

בבוא הועדה לקבוע מהם היעדים הבסיסיים שעל תכנית ההכשרה לשאוף ולהשיג בסיומה של ההכשרה, עמד לנגד עיני הועדה, בין היתר, אורך ההכשרה כפי שנקבע בתקנה 3א לתקנות מינוי מפשר, המכתיב באופן טבעי את היקף הנושאים בהם יכולה תכנית ההכשרה לעסוק.

הועדה ממליצה לקבוע את יעדי ההכשרה הבאים:

- 1) הבנה תיאורטית של מאפייני הקונפליקט ומקורותיו;
- 2) הבנה תיאורטית של גישות וסגנונות שונים לפתרון קונפליקטים;
- 3) היכולת להסביר את יתרונותיו של הליך הגישור כחלופה לפתרון קונפליקטים.
בעניין זה מומלץ לעסוק בנושאים הבאים:
 - א) הבסיס הערכי של הגישור;
 - ב) הרקע ההתפתחותי של הליך הגישור בארץ ובעולם;
 - ג) מודלים שונים בגישור ואפשרויות יישומם;
 - ד) הבנה ויישום של מושגים מרכזיים בתהליך הגישור, כגון:
 - המציאות מול תפיסת המציאות על ידי הצדדים;
 - אינטרסים מול עמדות;
 - אסטרטגיות בניהול משא ומתן משלב;
 - תהליך פתרון בעיות;
 - ה) הכרת הליך הגישור על שלביו השונים;
- 4) היכולת לתאר ולהבין את תפקיד המגשר והשפעתו על הליך הגישור ועל הצדדים;
- 5) הבנת הסוגיה של שמירה על נייטרליות והגינות;
- 6) מודעות ופתיחות לקיומם של סגנון אישי, העדפות אישיות ודעות קדומות המהוות תוצר של הרקע האישי של המגשר וניסיונו;
- 7) סוגיות מרכזיות הקשורות בניהול הליך הגישור.
בעניין זה מומלץ לעסוק בנושאים כגון:
 - א) הכרת התהליכים של הצטרפות הצדדים להליך הגישור;
 - ב) יכולת לדון בתוצאות האפשריות של שימוש בחלופות שונות ליישוב הקונפליקט;
 - ג) יכולת לערוך הסכם בין הצדדים לבין המגשר (הכרות עם ההסכם המצוי בין בעלי הדין ומפשר – תקנות בתי המשפט (פישור), התשנ"ג - 1993);
 - ד) הבנת הדרך ליצירת יחסי עבודה ותהליך בונה של פתרון בעיות עם הצדדים;
 - ה) הקשבה פעילה והגדרה מחדש;

- (ו) הבנת הדרך להקלת התקשורת בין הצדדים ;
- (ז) הבנת הדרך לסייע לצדדים להגדיר ולמקד את נושאי המחלוקת על פי צורכיהם השונים ;
- (ח) הבנת הדרך לסייע לצדדים לנהל משא ומתן ;
- (ט) הבנת הדרך לסייע לצדדים באופן יצירתי למצוא חלופות שונות ליישוב הסכסוך אשר יענו על צורכיהם ;
- (י) הבנת הדרך לסייע לצדדים לבחון ולהעריך את הפתרונות השונים העומדים על הפרק, ולהגיע להחלטה ;
- (יא) הכרת הדרכים לניסוח ההסכמות אליהן הגיעו הצדדים ;
- (יב) הכרת הסוגיה של יחסי הכוחות בין הצדדים והביטוי לכך בהליך הגישור ;
- (8) כללי האתיקה וסוגיות אתיות בעבודת המגשר, לרבות דיון בתקנות בתי המשפט (פישור), התשנ"ג – 1993 ;
- (9) הכרות עם גופים מקצועיים, ספרות מקצועית וכתבי עת בתחום הגישור ;
- (10) ידע בסוגיות מיוחדות :
- (א) בחינת ההתאמה של קונפליקט לגישור והכרת המגבלות ;
- (ב) דרכי הפניה לגישור (וולונטרי, מנדטורי, חוזי ועוד) ;
- (ג) הבחנה בין גישור הקשור בבתי המשפט לגישור במסגרות אחרות ;
- (ד) רגישות ומודעות לנושאים העשויים להשפיע על נכונותם של הצדדים לשתף פעולה עם הליך הגישור (תרבות, מוצא אתני, מין, גיל, דת, שפה ועוד) ;
- (ה) תפקודו של המגשר בגישור בו נוכחים עורכי דין ;
- (ו) תפקידם של עורכי הדין בהליך הגישור ;
- (ז) הפסקת הליך הגישור ;
- (ח) אחריות המגשר ;
- (ט) התייעצות וקבלת חוות דעת ממומחים חיצוניים להליך הגישור.

(11) הועדה סבורה כי בענייני משפחה יש צורך בידע נוסף בסוגיות המיוחדות לגישור במשפחה :

(א) סוגיות פסיכולוגיות ואישיות ובינאישיות הנוגעות לפרידה ולמשבר הגירושין וההסתגלות

אליו (כולל התייחסות לממצאים אמפיריים עדכניים) ;

(ב) סוגיות אופייניות לקונפליקט הגירושין ;

- ג) המערכת החוקית במעמד אישי והשלכותיה על הליך הגישור (כולל ידע כללי בדיני משפחה, בתי המשפט למשפחה ובתי דין דתיים);
- ד) דינמיקה משפחתית בראיה מערכתית;
- ה) סוגיות הנוגעות לצורכיהם של ילדים במשבר הגירושין;
- ו) שיתוף ילדים וצדדים אחרים בהליך הגישור;
- ז) המשפחה לאחר הגירושין;
- ח) אלימות במשפחה וגישור במצבים של אלימות;
- ט) כלכלה משפחתית;
- י) סוגיות בהסדרי חלוקת רכוש;
- יא) שיתוף פעולה בין בעלי המקצוע השונים העוסקים בהליך הגישור במשפחה על היבטי השונים - מטפלים ועורכי דין;
- יב) שיתוף פעולה בין בעלי המקצוע השונים המעורבים במשפחה המתגרשת - מטפלים, עורכי דין, פקידי סעד וכו';
- יג) סוגיות קונפליקטואליות נוספות במשפחה, כגון: אפטרופסות, ירושה ועוד;
- יד) דילמות אתיות האופייניות לגישור במשפחה, לרבות כללי אתיקה בתחום הגישור המשפחתי;
- טו) ההבחנה בין טיפול לגישור;
- טז) ניסוח ההסכמות שישמשו כבסיס להסכם גירושין.

ג. חומרי ההדרכה

מוסד הלימוד יציג את חומרי ההדרכה והרשימה הביבליוגרפית הניתנים לחניכים במהלך ההכשרה.

מוסד הלימוד יפרט אם בחומר ההדרכה המצוי בידו נמצאים גם חומרי הדרכה ייחודיים לו, המשקפים את תפיסתו לגבי ההכשרה לגישור.

חומרי ההדרכה יעמדו לרשות החניכים והם יוכלו לעיין בהם במהלך ההכשרה או לאחריה.

אורי
פג-5108

ד. שיטות הדרכה

1) הועדה סבורה כי לימוד הגישור, כמקצוע יישומי, ראוי שיעשה באמצעות הקניית ידע מצד אחד, והקניית מיומנויות מצד שני.

הקניית ידע ראוי שתיעשה באמצעות הרצאות פרונטליות, דיונים קבוצתיים וקריאת חומר מקצועי.

הקניית מיומנות, על פי הספרות המקצועית, ראוי שתיעשה באמצעות התנסות מעשית וקבלת משוב על אותה התנסות.

מטרת ההתנסות היא לפתח אצל החניכים מודעות, ביטחון וניסיון מעשי כמגשרים והבנה של מורכבות ההליך, הדילמות הנובעות ממנו והאפשרויות להתמודד עמן.

התנסות מעשית ראוי שתיעשה בשלבים, כאשר בשלב הראשון רוכש החניך את המיומנויות הנדרשות (כגון: הקשבה פעילה ועוד) באמצעות תרגילים.

בשלב השני התלמיד משתמש במיומנויות שרכש בסימולציות מובנות ומקבל משוב על דרך תפקודו.

לאור האמור לעיל, על מוסד הלימוד לאמץ את שיטות ההדרכה הבאות:

- א) הרצאות;
- ב) דיונים קבוצתיים;
- ג) עבודות בכתב - לפי שיקול דעת המורים;
- ד) תרגילים;
- ה) סימולציות.

2) קיימת חשיבות רבה, כי החניכים יכירו ספרות מקצועית וכתבי עת מקצועיים.

על כן, יוטל על החניכים לקרוא חומר נוסף מחוץ לחומר הנלמד בכיתה, על פי רשימה שתיתן לחניכים על ידי המורים.

מוסד הלימוד יציג את השיטה על פיה תיבדק קריאת החומר על ידי החניכים.

3) בנוסף, החניכים יידרשו להגיש לפחות עבודה אחת בכתב, אישית או קבוצתית, שעניינה סוגיות בגישור והיא תיעשה על סמך קריאת חומר מקצועי.

4) תרגילים

- א) תכנית ההכשרה תכלול תרגילים בדרגת קושי ומורכבות בסולם עולה;
- ב) התרגילים שייערכו יקיפו את מלוא המיומנויות הדרושות למגשר;
- ג) התרגילים ינוהלו על ידי מורים או עוזרי מורים;
- ד) כל חניך יקבל מהמורה או מעוזר המורה משוב בעל פה על השתתפותו בתרגילים. מוסד הלימוד יגיש תיאור מפורט של התרגילים הנכללים בתכנית ההכשרה.

5) סימולציות

- א) כל חניך ייקח חלק כמגשר בשתי סימולציות לפחות;
- ב) מוסד הלימוד יקדיש לפחות מחצית משעות הלימוד בתכנית לביצוע הסימולציות;
- ג) מוסד הלימוד יספק הדגמה של הליך גישור מתחילתו ועד סופו (הדגמה חיה או בוידאו);
- ד) כל חניך יקבל מהמורה משוב בעל פה על השתתפותו כמגשר בסימולציה. מוסד הלימוד יגיש תיאור מפורט של הסימולציות שיבוצעו על ידי חניכיה, ההקשרים בהן הן יבוצעו ומטרותיהן.

ה. דרישות נוספות מתכנית ההכשרה

1) מיון המועמדים לקורס

מוסד הלימוד יציין אם קיימים אצלו הליכים למיון המועמדים הפוטנציאליים להשתתפות בקורס¹⁰, ואם כן - יפרטם.

2) אורך ההכשרה

אורך ההכשרה הנדרש בהתאם לתקנה 3 לתקנות מינוי מפשר הוא כדלקמן:

- א) הכשרה בסיסית בגישור כללי - מינימום של 40 שעות הוראה.
- ב) הכשרה בסיסית בגישור בענייני משפחה - מינימום של 60 שעות הוראה.

¹⁰ חשוב לציין בהקשר זה, כי קיימת דעה בספרות הגורסת, כי אין לבצע מיון המועמדים להכשרה בגישור, הן מטעמים אידיאולוגיים והן מטעמים מעשיים. יש הסוברים, כי יש לעשות הבחנה בין מיון בשלב ההכשרה לבין מיון בשלב ההעסקה של אדם כמגשר. ראה למשל: דו"ח הוועדה האוסטרלית לעיל הערה 2, בעמ' 30 - 32.

ג) השלמה מהכשרה בסיסית בגישור כללי להכשרה בסיסית בגישור בענייני משפחה – מינימום של 20 שעות הוראה.

הועדה ממליצה לשנות את אורך ההכשרה הנדרש בהכשרה בסיסית בגישור כללי ולהרחיבו לפחות ל - 60 שעות הוראה.
כמו כן, ממליצה הועדה להרחיב את היקף השעות הנדרשות כהשלמה מהכשרה בסיסית בגישור כללי להכשרה בסיסית בענייני משפחה לפחות ל - 30 שעות הוראה.

3) תקופת ההכשרה

ההכשרה בגישור כללי ובגישור בענייני משפחה תבוצע בפרק זמן מקסימלי שלא יעלה על 6 חודשים וביחידות זמן של לפחות 4 שעות לפגישה.

4) מספר החניכים בכיתה

מספר החניכים בכיתה לא יעלה על 25 איש.

5) היחס בין מספר המורים למספר החניכים

מוסד הלימוד יציין מהו היחס בין מספר המורים למספר החניכים בכל שלב בהכשרה.
היחס בין מספר המורים למספר החניכים לא יעלה על 1:9.

6) נוכחות החניכים בהכשרה

הועדה סבורה כי על מוסד הלימוד ומאמניו להיות אחראים לנוכחות החניכים בתכנית ההכשרה.
חניך שלא נכח בחלק מתכנית ההכשרה ישלים חלק זה, אם מוסד הלימוד מסוגל להעמיד לרשותו אפשרויות השלמה.
בכל מקרה - לא יקבל חניך תעודת סיום אם לא נכח ב- 85% משעות ההכשרה.

7) גיבוש תוכנית הלימוד

תכנית הלימוד של כל קורס תגובש סופית 14 יום לפני תחילתו של הקורס ותעמוד לעיונם של החניכים.

8) סיום ההכשרה

א) תעודות

מוסד הלימוד יעניק בסיום כל קורס תעודות סיום לחניכים אשר השתתפו בהכשרה. בתעודות יצוין היקף השעות של הקורס והן יינתנו רק לחניכים אשר מילאו את דרישת הנוכחות בקורס.

ב) הכשרה משלימה

מוסד הלימוד יספק לחניכים אשר נעדרו משיעורים במהלך ההכשרה, במידת האפשר, הכשרה משלימה.

9 הערכה

א) הערכת תכנית ההכשרה

מוסד הלימוד יקיים הערכה של תכנית ההכשרה, במסגרתו יבצע כל חניך הערכה של הקורס שעבר. ההערכה תבוצע באמצעות טופס שיסופק על ידי מוסד הלימוד, ותכלול את המרכיבים הבאים: הערכת התכנים של הקורס, הערכת תהליך ההוראה והערכת המורים.

ב) הערכת החניכים על ידי המורים

הועדה סבורה כי הערכת החניך על ידי המורה יכול שתעשה רק לאחר שהחניך עבר התנסות מודרכת בגישור.

התנסות מודרכת בגישור אפשרית בשני מסלולים עיקריים:

1) התנסות בתיקים המתנהלים בבתי המשפט (לדוגמא - תביעות קטנות);

2) התנסות בסימולציה מתמשכת של הליך הגישור. סימולציה מתמשכת מוגדרת כסימולציה המתחילה במפגש הפתיחה וההיכרות ונמשכת עד להשגת הסכם או עד תום 60 דקות.

במצב הנוכחי, הנובע מאורכה של תקופת ההכשרה הבסיסית, על פי תקנות מינוי מפשר, לא ניתן לאפשר לכל חניך להשתתף כמגשר בסימולציה מתמשכת או להתנסות, תוך הדרכה, כמגשר בתיקים המתנהלים בבתי המשפט.

על כן ממליצה הועדה, כי מוסדות הלימוד יציעו לחניכיהם, כחלק מהמשך תהליך ההשתלמות המקצועית שלהם, להתנסות באופן מודרך בגישור בתיקים המתנהלים בבתי המשפט או להתנסות בסימולציות מלאות של הליך גישור, אשר בסופן ניתן יהיה לבצע הערכה ראויה של החניך כמגשר.

אורי
3104-9

1. מורים, עוזרי מורים ומומחים

1.1. כישורים

א. תכניות ההכשרה יעסיקו מורים אשר עומדים בקריטריונים הבאים:
(1) נמנים על רשימת המגשרים של בתי המשפט;
(2) ניסיון מקצועי כמגשרים ב - 30 מקרי גישור לפחות, לאחר שנמנו על רשימת המגשרים של בתי המשפט;
(3) הכשרה משלימה מתמשכת בתחום הגישור;
(4) ניסיון הדרכה בגישור ב - 2 קורסים לפחות (כעוזר מורה);
(5) מוסד הלימוד יפרט גם כישורים נוספים של המורים, אם ישנם, כגון השתלמות, הוראה, מחקר ופרסומים בספרות המקצועית.

ב. תכניות ההכשרה יעסיקו עוזרי מורים אשר עומדים בקריטריונים הבאים:
(1) נמנים עם רשימת המגשרים של בתי המשפט;
(2) ניסיון מקצועי כמגשרים ב - 15 מקרי גישור לפחות, לאחר שנמנו על רשימת המגשרים של בתי המשפט;
(3) הכשרה משלימה מתמשכת בתחום הגישור;
(4) מוסד הלימוד יפרט גם כישורים נוספים של עוזרי המורים, כגון הוראה, מחקר ופרסומים בספרות המקצועית.

ג. מוסד הלימוד יגיש את קורות החיים של המורים ועוזרי המורים המלמדים בתכנית ההכשרה.

ד. הועדה סבורה כי קיימת חשיבות, במידת הצורך, להעסיק מומחים בתחומי ידע ייחודיים בתכנית ההכשרה, שהם בעלי ניסיון מקצועי מוכר בתחום מומחיותם.
נדרש כי מומחים אלה יהיו בעלי הבנה בהליכי גישור.

2. דרישות הוראה נוספות

במשך כל תכנית ההכשרה יהיה נוכח המורה האחראי, ואם קיים יותר ממורה אחראי אחד - יהיה נוכח אחד מהם.

הועדה סבורה כי מן הראוי שאותו מורה יהיה נוכח במשך כל ההכשרה, אך תתקבל גם האפשרות כי יותר ממורה אחד ישא באחריות זו.

אורי
פי-ני-סיו

ז. בקשה לאישור תכנית הכשרה

מוסד לימוד המבקש אישור לתכנית ההכשרה יגיש לוועדה בקשה אשר מתייחסת לכל הדרישות המופיעות בסעיף 4 (המלצות) בפרק ב' של דו"ח זה. הנחיות להגשת הבקשה מצורפות כנספח ב' לדו"ח זה.

אורי
פג-אורי